

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 649/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

85/2010. (III. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a panaszos¹ 2009. augusztus 22-én előterjesztett **panaszát** a 2010. március 10-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g s z ü n t e t i .

A Testület – figyelemmel a panaszosnak az áttétel ellen előzetesen bejelentett tiltakozására – az eljárás megszüntetéséről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2009. augusztus 22-én a Testület honlapján elérhető elektronikus nyomtatványon terjesztette elő panaszát, melyet felhívásra 2009. szeptember 7-én postázott levelében aláírásával megerősített, illetve kiegészített.

1) A panaszos az elektronikus nyomtatványon előterjesztett beadványában 2009. augusztus 15-ei rendőri bántalmazást panaszolt, melynek során a bal halántékra rendőrbottal mértek ütést, ez eszméletvesztést és emlékezetkiesést, illetve a bal halántékon fájdalmas púpot, a bal szemén monoklit és bevérzést okozott. A panaszos által csatolt képeken – melyeken 2009. augusztus 18-ai dátum szerepel – a sérülései jól láthatóak.

2) A panaszos megerősítő levelében a fentieket azzal egészítette ki, hogy a panaszban megjelölt rendőrök bántalmazták, és ennek következtében másnap reggelre a bal halántékán fájdalmas púp keletkezett, majd estére a bal szemén monokli és bevérzés keletkezett. Az ezekről készült látleteket csatolta.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

Előadta, hogy a rendőri intézkedés (igazoltatás) során – amelyről a rendőrség által a szüleinek adott tájékoztatás révén értesült – okmányai eltűntek. Közölte azt is, hogy 2002 óta pszichiátriai kezelt, emiatt többször került kiszolgáltatott helyzetbe, korábbi lakóhelyén, Budapesten rendőrök, mentősök megalázták, bántalmazták. Előfordult, hogy az édesanyja szeme láttára történt bántalmazás, a „legelső esetben a mentősök lékelték meg a fejemet”, a Teve utcai rendőrségi székház előtt „rebiszesek” a panaszos édesapját „úgy orrba vágta, hogy orresontja eltörött”, a panaszos vérző fejét „a mentőautóba verték”. Utalt arra is, hogy az ezt követő eljárásban nem sikerült bizonyítani a rendőrök bűnösségét, nem vallottak egymásra, a térfelügyelő kamera képét pedig jogi képviselője kérése ellenére sem szerezték be. A panaszost az eljárásban felfüggesztett büntetésre ítélték, édesapját pénzbírsággal sújtották annak ellenére, hogy semmit nem követtek el.

A panaszos megjegyzi, hogy nagyon erős az igazságérzete, nem tudja elviselni, ha igazságtalanság éri. Leírja, hogy sokszor került kórházba a sérüléseivel, jelenleg is ott tartózkodik. A szülei úgy szereztek tudomást a panaszolt esetről, hogy az utcabeli gyerekek szaladtak hozzájuk, hogy „baj van, mert a rendőrök [a panaszos] fejét viperával verték, majd betették a kocsiba, és elvitték”.

A panaszos számára az előállítás oka ismeretlen, arról iratokat a mai napig nem kapott, és megjegyzi, hogy őt mindig csak gyanúsítottként kezelik.

A panaszos a levelében jelzi azt is, hogy a korábban kitöltött formanyomtatványban tett nyilatkozatát módosítja, és tiltakozik az ellen, hogy a panaszát a Testület az illetékes rendőri szerv vezetőjéhez áttegye, amennyiben azt állapítja meg, hogy nem állapít meg alapjogsérelmet, vagy azt csekély fokúnak találja.

3) A panaszolt eseményeket követően a panaszosról összesen négy orvosi vélemény áll rendelkezésre.

a) Az esetet közvetlenül követő kivizsgálásra a rendőrség kérésére került sor 2009. augusztus 15-én 20 óra 25 perckor. Ebben az eljáró orvos egyrészt rögzítette, hogy a panaszost bipoláris személyiségzavarral diagnosztizálták, és hogy azért hozták be, mert „agresszív volt, zúzott, tört mindent”.

A vizsgálatok eredményénél a következő bejegyzések olvashatóak: „panaszmentes; egyéb fizikai vizsgálathoz nem járul hozzá; külsérelmi nyom nem látható”. Az orvos egyúttal rendelkezik a panaszos továbbküldéséről pszichiátriai kezelésre.

b) Az eset után két nappal, 2009. augusztus 17-én 11 óra 57 perckor kiállított sebészeti lelet már részletesen rögzíti a panaszos által előadott, fényképen is rögzített sérüléseket („bal szem körül suffusio, bal old. hámsérülés; bal felkar dist. harm. med. old. 2 cm-es suffusio”), a diagnózisban a vizsgálatot végző orvos a szemhéj és szemkörüli terület zúzódását, a csukló és kéz egyéb felületen sérüléseit, a koponya zúzódását, „testi erővel elkövetett testi sértést” állapított meg.

c) A 2009. augusztus 18-án 12 óra 26 perckor kiállított szemészeti lelet szerint a bal oldalon az első és felső szemhéj haematomás, rögzíti az orvos a suffusiót és azt, hogy a sérülés spontán gyógyul. A diagnózis két pontban foglalja összesen a sérülést: „a kötőhártya sérülése és szaruhártya horzsolódása idegentest nélkül”, illetve „egyéb és k.m.n. élő mechanikai erők által okozott baleset”.

d) A 2009. augusztus 26-án készült orvosi látlelet és vélemény szerint a panaszos kísérő nélkül megjelent, és – a panaszával egyezően – előadta, hogy „rendőri intézkedés közben gumibot alkalmazása közben bal halántékon, bal szem körül suffusio és hámsérülés látható, bal felkaron 2 cm-es suffusio medialis oldalon”. A látlelet rögzíti azt is, hogy ellátása sebészetben történik. A kórisme szerint a panaszos szeme körüli terület zúzódott, csuklón és kezén felületes sérülés látható, testi erővel történt behatás, koponya zúzódása történt, melyek összességében nyolc napon túli sérülések. Az orvos megjegyzésként közli, hogy a korábbi – fenti, b) pontban hivatkozott – sebészeti észlelés és vélemény alapján állította ki a látleletet és véleményt.

e) A Testület a fenti ellentmondások feloldása érdekében levélben és telefonon is megkereste az első – közvetlen az eset utáni – vizsgálat során eljáró orvost, aki telefonon elmondta, hogy a panaszos vizsgálatát a rendőrök kérték, ő maga azonban nem működött együtt, nem engedte meg a fizikai vizsgálatot. Ennek ellenére a rövid ujjú pólóban lévő panaszoson látszódnia kellett volna, ha bármilyen sérülés érte volna, akár a fején, akár a karjain, azonban erre semmi nem utalt.

Az orvosi ügyelet, melyet a Testület szintén megkeresett, írásos válaszában az eljáró orvos nyilatkozatára alapozva kijelenti, hogy „nevezett személy fenti sérüléseket a vizsgálati időpont után szenvedhette csak el”.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az eljáró rendőrök jelentése szerint a panaszost 2009. augusztus 15-én 19 óra 10 perckor a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése szerint igazoltatták, a 33. § (1) bekezdés a) pont szerint – „szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érést követő elfogás” miatt – előállították, a 31. § (1) bekezdése szerint – mint „személyi szabadságában korlátozott személyt” – átvizsgálták, vele szemben a 48. § b) és d) pontja alapján bilincset („támadás megakadályozása” és „ellenszegülés megtörése” érdekében), továbbá a 47. § alapján testi kényszerítést alkalmaztak. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztették. A bilincset 19 óra 15 perctől alkalmazták, azonban záró időpont a jelentésben nem szerepel. A bilincset a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdés c) pontja szerint – mivel az indokolt volt – a lábak egymáshoz bilincselésére használták. A

jelentés szerint az intézkedés során sérülés vagy anyagi kár nem keletkezett, a panaszos kérte édesanyja kiértesítését.

A jelentés szerint a panaszos 2009. augusztus 15-én 18 óra 30 perckor tett bejelentést, hogy öt 11-15 fő megtámadta, bántalmazta. A kiérkező rendőr látta, hogy a panaszos a kérdéses bisztró előtt várakozik. Őt igazoltatta, közben elmondta, hogy italozott, és kért félliteres üdítőt, azonban csak kétliteres volt, ezért kérte a panaszkönyvet. Egy, a pultnál álló vendég, vélhetően a pultos férje rászólt, megfenyegette, ezután értesítette a rendőrséget, de állítása szerint olyat nem közölt, hogy bántalmazták volna. Ez utóbbit többszöri kérdésre is megerősítette, nem bántalmazták, csak megfenyegette a pultos férje.

Az eljáró rendőr tájékoztatta, hogy amennyiben a kérdéses fenyegetés számára becsületsértő volt, akkor megfelelő eljárást kezdeményezhet a bíróságon vagy a rendőrségen. Egyúttal közölte azt is, hogy valótlán bejelentés miatt szabálysértési eljárást fog kezdeményezni a panaszossal szemben, aki ennek elkövetését nem ismerte el. Ezt követően a panaszos a helyszínt elhagyta.

A rendőr igazoltatták a panaszos által említett pultost, aki elmondta, hogy a panaszos két alkalommal ivott a délután folyamán fröccsöt, harmadik alkalommal kisüveges kólát kért, de az nem volt, erre a panaszos szidalmazni kezdte, és fenyegette, aztán újra italt kért. Ezt a pultos megtagadta a panaszos állapota, agresszív viselkedése miatt. A panaszos ezért szitkozódni kezdett, belekötött egy vendégbe, és csak azért nem fajult a helyzet verekedéssé, mert a pultos öccse és egy másik vendég közéjük állt, és ekkor a panaszos távozott.

Az eljáró rendőr a helyszínen igazoltatta és meghallgatta a pultos öccsét, aki ezzel egyezően elmondta, hogy a panaszos egy másik vendégbe kötött bele, pedig az „nem akart tőle semmit”. Az adatgyűjtés közben a rendőr háta mögül a panaszos láthatóan nyugodtan közelített a pultos öccséhez, majd hirtelen egy alkalommal ököllel fején ütötte, és másodjára is ütésre emelte a kezét.

A rendőr ekkor felszólította a panaszost, hogy cselekményét hagyja abba, egyidejűleg testi kényszert alkalmazott: kezeit hátra feszítette, és közölte vele, hogy meg fogja bilincselni, illetve szándékos bűncselekmény elkövetése miatt elő fogja állítani a rendőrkapitányságra. Közben a kezeit hátrabilincselte, elvezető fogással kikísérte. Kísérés közben a panaszos a bejárati ajtó egy üvegét kirúgta, a kitört üveget fényképen rögzítette. A rendőr segítséget kért a rendőrkapitányságról a panaszos előállításához, a panaszost megpróbálta beültetni a szolgálati autóba, azonban ő nem volt hajlandó betenni a lábát. A megérkezett segítséggel, további három rendőrrel a panaszos lábát egy derékszíjjal összekötötték, mivel a korábbi magatartása miatt tartani lehetett attól, hogy a lábával is támad. A panaszos ruházatát átvizsgálták, ennek során közbiztonságra veszélyes eszközt nála nem találtak.

A panaszost ezt követően a rendőrkapitányságra előállították, ahol a jelen állásfoglalás I. rész 3) a) pontjában ismertetett orvosi vélemény készült. Az orvosi utasításnak megfelelően a panaszost a 20 óra 50 perckor kikerkezett mentőautóval elszállították, karhatalmi segítséggel.

A panaszost az előállítás során 20 óra 8 perckor tájékoztatták a védelemhez való jogáról, annak gyakorlásáról, az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján részére a tájékoztatás okáról tájékoztatót, annak időtartamáról igazolást állítottak ki, megkapta továbbá az előállító helyiségben történő elhelyezésről szóló írásos tájékoztatást.

A kapcsolódó parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a rendőri intézkedések jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak.

2) A 2009. augusztus 18-án kelt, a panaszossal szembeni rendőrségi büntető feljelentés a jelentéssel egyezően írja le az eseményeket. A panaszossal szemben a Bűnügyi Osztály 2009. augusztus 25-én garázdaság büntette és más bűncselekmények miatt rendelték el nyomozást.

3) A „személyi szabadságot korlátozó intézkedésről” kiállított igazolás szerint az előállítás kezdő időpontja 2009. augusztus 15-én 19 óra 10 perc volt, azonban a záró időpontnál csak az augusztus 15-ei dátum szerepel. A panaszos az előállító helyiségben nem tartózkodott. Az igazolás rögzíti azt is, hogy a panaszos kérésére édesanyját 2009. augusztus 15-én 20 óra 5 perckor értesítették. A panaszos aláírásánál az a bejegyzés szerepel, hogy „nem írta alá”, ugyanez olvasható az előállított személy jogairól, kötelezettségeiről, továbbá az előállító helyiség rendjéről szóló tájékoztatón.

4) A Testület rendelkezésére állnak a büntetőeljárásban tett tanúvallomások (a pultos, egy vendég és az intézkedő rendőr részéről), amelyek érdemben a jelentéssel egyezően írják le az eseményeket.

III.

A panaszos rendőri bántalmazást sérelmezett. **A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszos szabadsághoz és személyi biztonságához, emberi méltóságához, személyes adatok védelméhez, továbbá tisztességes eljáráshoz való jogát.**

1) A Testületnek először azt kellett vizsgálnia, hogy a rendőri fellépés, amelynek keretében a kényszerítőeszköz-alkalmazásokra sor került, jogszerű volt-e.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a rendőr „igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból (...), továbbá az igazoltatott (...) jogainak védelme érdekében kell megállapítani”. A rendőri jelentésben foglaltak szerint a panaszos bejelentése alapján ez az érdek fennállt, a panaszos becsületsértésre utaló körülményt sérelmezett,

mely körben a helyszíni adatgyűjtések alapján készült rendőri jelentés bizonyító erejű lehet a későbbiekben, azonban ehhez az érintett személyek azonosítása szükséges.

A fentiek szerint a rendőrség jogszerűen korlátozta a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogát.

2) Az adatgyűjtés során az eljáró rendőr és két további szemtanú által egyezően ismertetett események, a panaszos aktív támadó magatartása, majd az üveg kirúgása alapot adott további intézkedésre az alábbiak szerint.

A rendőr az Rtv. 33. § (1) a) pontja szerint „további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek”. A panaszos magatartása ebben a körben értékelhető, azaz az észlelt körülmények az előállításhoz szükséges feltételeket megalapozták. Az arányosság mérlegelése az adott helyzetben azért nem volt szükséges, mert az Rtv. 33. § (1) bekezdése kötelező előállítási okokat szabályoz, mely esetben a rendőrt nem illeti meg a mérlegelés joga, következésképpen döntése arányossága sem vizsgálható.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint a rendőr „köteles intézkedni (...), ha a közbiztonságot, közrendet (...) sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel”. A rendőrnek tehát a panaszos támadását látva nem pusztán lehetősége, de törvényes kötelezettsége volt fellépni.

A Testület a fentiek szerint megállapította, hogy megfelelő jogalap birtokában és az arányosság elvét nem sértve döntött az eljáró rendőr a panaszos előállítása mellett, azzal jogszerűen korlátozta a panaszos szabadsághoz és személy biztonságához való jogát. Ehhez kapcsolódva pedig az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint jogszerűen döntöttek a már szabadságában korlátozott panaszos átvizsgálása mellett.

3) A Testületnek a továbbiakban azt kellett mérlegelnie, hogy az előállítás módja, az ennek során igénybe vett kényszerítő eszközök alkalmazása során a rendőrség jogszerűen korlátozta-e a panaszos alapjogait.

Az Rtv. 47. §-a szerint a „rendőr – intézkedése során az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést” alkalmazhat. Az ellenszegülést fogalmát a Szolgálati Szabályzat 58. § (2) bekezdése határozza meg, miszerint azt a tevékenységet lehet ebben a körben értékelni, amely célzatos, fizikai erő kifejtéssel jár, és amellyel „a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr (...) valakivel szemben intézkedést foganatosítson”.

Az Rtv. 61. § (1) bekezdése szerint a „kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell”.

A konkrét helyzetben a panaszosnak a rendőr által meghallgatott személy ellen irányuló támadása megalapozta a testi kényszer alkalmazását, a rendelkezésre álló adatokból arra is megalapozottan lehetett következtetni, hogy az előzetes figyelmeztetéssel járó késedelem további veszéllyel járt volna. Alátámasztja a testi kényszer alkalmazásának indokoltságát, hogy a panaszos a testi kényszer alkalmazása – a kivezetés – során kirúgta az ajtó üvegét.

Az Rtv. 48. § b) és c) pontjai szerint a „rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy támadásának megakadályozására, illetve ellenszegülésének megtörésére.

A panaszos (személy elleni) támadó magatartása, a további, dolog elleni erőszakban megnyilvánuló agresszív viselkedése, valamint a szolgálati járműbe ültetés során tanúsított aktív ellenállása (a lábával akadályozta a beültetést) a fentiek szerint megalapozta a bilincs alkalmazását. Tekintve, hogy a felsorolt magatartásokból kettőt a lábával hajtott végre, a Testület álláspontja szerint a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) c) pontja alapján – a bilincselés módjai: „indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése” – a rendőrök indokoltan döntöttek a lábak összeszűrijazása mellett. A bilincselés választott módja sem sértette a Szolgálati Szabályzat 60. § (3) bekezdésében foglaltakat, miszerint a bilincselésre „tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni”.

A fentiek szerint a Testület megállapította, hogy a rendőrök jogszerűen döntöttek a testi kényszer és a bilincs alkalmazása mellett. A továbbiakban tehát azt kellett vizsgálni, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása az adott helyzetben arányosnak minősült-e.

Ennek vizsgálata során döntő volt annak mérlegelése, hogy a panaszos által előadott és az eseményhez képest későbbi időpontban készült orvosi iratokban körülírt sérülések a panaszolt rendőri intézkedések során keletkeztek-e. A sérülések jellege alapján ugyanis arra lehetett következtetni, hogy azok nem származhattak arányos kényszerítőeszköz-alkalmazásból.

A Testület ebben a körben annak tulajdonított jelentőséget, hogy a panaszost közvetlenül az intézkedést követően megvizsgáló orvos semmilyen sérülést nem észlelt, ezt később a Testület kérésére meg is erősítette. Annak ellenére, hogy nem járult hozzá a fizikai vizsgálatához, a rövid ujjú pólóban megjelent panaszoson valamilyen külsérelmi nyomnak (kezén, fején) látszania kellett volna ahhoz, hogy arra lehessen következtetni, hogy a később dokumentált sérülések a rendőri intézkedés során keletkeztek. Az orvosi ügyelet válaszában kifejezetten azt rögzítette, hogy a panaszos a sérüléseit „a vizsgálati időpont után szenvedhette csak el”.

A panaszos előadásának ellentmondott tehát a rendőri előadáson túl az őt közvetlenül az intézkedést követően látó orvos nyilatkozata. Erre tekintettel abban a körben, hogy a sérülések keletkeztek-e a rendőri intézkedés során, nem lehetett jelentőséget

tulajdonítani a két, illetve három nappal később készült orvosi leleteknek (sebész és szemész), illetve a sebészi leletre támaszkodó, az esemény után tizenegy nappal kelt háziorvosi véleménynek.

Mivel tehát a sérülések kapcsán a Testület arra a következtetésre jutott, hogy azok nem a panaszolt rendőri intézkedések során keletkeztek, további körülmény pedig nem utalta arra, hogy a kényszerítőeszköz-alkalmazások – a testi kényszer, illetve a bilincs igénybe vétele – során az arányosság követelményét a rendőrség megsértette volna, **a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszolt esetben a rendőrök a kényszerítő eszközök alkalmazásával, azok módjával jogszerűen korlátozták a panaszos szabadsághoz, személyi biztonságához, illetve emberi méltósághoz való jogát.**

IV.

A Testület állásfoglalása szerint az ügyben a panaszos alapjogait jogszerűen korlátozták, figyelemmel továbbá a panaszos áttétel elleni tiltakozására, az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint kellett dönteni.

Budapest, 2010. március 10.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag